

Profilová maturitní zkouška z předmětu občanský a společenskovědní základ školní rok 2026-2027

- **Forma:** ústní zkouška před zkušební maturitní komisí. Každý žák si vylosuje jeden okruh z 25 okruhů stanovených školou.
- **Délka:** příprava 20 minut, ústní zkouška nejdéle 15 minut.
- **Povolené pomůcky:** žádné. Žák má k dispozici pracovní list se zadáním, jehož součástí mohou být obrázky, grafy nebo texty.
- **Hodnocení:** zkouška je hodnocena podle klasifikační stupnice 1 (výborný) až 5 (nedostatečný) v souladu s platnou vyhláškou o maturitní zkoušce. Žák zkoušku vykoná úspěšně, pokud obdrží hodnocení 1–4.

Seznam okruhů

1. Psychologie jako společenská věda

- Vznik, vývoj a předmět psychologie
- Význam a uplatnění psychologie
- Základní a aplikované psychologické vědy
- Metody výzkumu
- Psychologické přístupy a školy (experimentální, behaviorismus, tvarová psychologie, kognitivní psychologie, psychoanalýza, humanistická psychologie)

2. Psychologie osobnosti

- Pojem osobnost
- Rysy osobnosti
- Vlastnosti osobnosti (temperament – Hippokrates, Jung, Eysenck, Kretschmer) charakter, schopnosti, motivy a postoje, volní vlastnosti, inteligence)
- Složky osobnosti dle Freuda
- Testy osobnosti (kresby, 16 Personalities, ...)

3. Vývojová psychologie a psychické procesy a stavy

- Vývoj osobnosti (biologická a sociální determinace, dědičnost, prostředí, ...)
- Periodizace vývoje lidského jedince
- Vědomí a nevědomí
- Poznávací psychické procesy (vnímání, představy, fantazie, pozornost, myšlení, paměť)
- Emoční a citové procesy a stavy (city, emoce)
- Volní psychické procesy a stavy

4. Psychologie činnosti, psychopatologie a psychohygiena

- Základní druhy lidské činnosti – hra, učení, práce, činnost ve volném čase
- Učení – fáze, druhy, efektivita, činitelé ovlivňující úspěšnost, specifické poruchy učení
- Člověk v náročných situacích (konflikt, zátěž)

- Reakce na konfliktní a zátěžové situace (stres, frustrace, deprivace)
- Duševní poruchy (psychózy, neurózy, psychopatie)
- Psychohygiena (únava, tréma)

5. Vznik a vývoj sociologie

- Vznik a vývoj sociologie
- Předmět sociologie
- Sociologické disciplíny
- Socializace
- Komunikace – podstata, formy, média a masmédia
- Sociální problémy české společnosti
- Sociálně patologické jevy – vandalismus, gaming, kriminalita, ...
- Sociologický výzkum – metody

6. Sociální stratifikace, skupiny a rodina

- Minority, elity
- Sociální stratifikace, sociální mobilita
- Sociální vztahy, sociální role a pozice
- Sociální skupiny, klasifikace skupin
- Sociální útvary (rodina, dav)
- Rodina a její význam pro společnost

7. Sociologický výzkum

- Kvalitativní a kvantitativní výzkum
- Rozhovor, experiment, dotazník, pozorování
- Plán výzkumu a zpracování dat
- Příklad výzkumu

8. Politologie jako věda

- Definice, směry
- Vztah k ostatním společenskovědním disciplínám
- Politika – úroveň politiky
- Politická socializace a politická participace
- Politické strany a současný politický stav české republiky
- Dějiny politického myšlení

9. Základy teorie státu

- Pojem, vznik a atributy státu, národ
- Velmoc, mocnost, zhroucené státy
- Občan a stát, občanství
- Rozdělení státu podle členění a podle státního zřízení
- Národnostní menšiny

10. Právní základy státu

- Právní stát
- Ústava ČR – pojem, preambule, struktura
- Listina základních práv a svobod, veřejný ochránce práv

- Vývoj české státnosti
- Státní symboly

11. Demokracie, politické strany, volby

- Demokracie – pojem, vývoj, formy (přímá a nepřímá), základní principy
- Princip dělby státní moci, bezpečnostní složky, státní orgány ČR
- Základní ideologické proudy
- Legislativní proces
- Volby, volební systémy, volební právo

12. Základy teorie práva

- Pojem a dějiny práva, právní podobory
- Členění práva, právní vědomí
- Právní řád, právní norma a předpis, právní síla
- Právní ochrana (soustava soudů)
- Právní vztahy – fyzické a právnické osoby
- Právnické profese

13. Rodinné a občanské právo

- Prameny rodinného práva, podmínky, vznik a zánik manželství, registrovaném partnerství
- Práva a povinnosti rodičů a dětí, formy náhradní péče
- Prameny občanského práva, vlastnické, závazkové a dědické právo
- Odpovědnost za škody, právo na ochranu osobnosti
- Občanské soudní řízení

14. Trestní a pracovní právo

- Trestní právo procesní a hmotné, trestný čin, přestupek
- Trestní řízení, orgány činné v trestním řízení
- Trestní zodpovědnost, druhy trestů, účel trestu
- Prameny pracovního práva, účastníci pracovně právních vztahů
- Pracovní poměr – vznik, zánik, druhy pracovního poměru

15. Mezinárodní vztahy, EU

- Předmět, podstata a formy mezinárodních vztahů
- Subjekty mezinárodních vztahů
- Schvalování členství a smluv
- EU – dějiny, principy, cíle, orgány, symboly, evropské instituce, ČR v EU

16. Mezinárodní organizace

- OSN – historie vzniku, orgány OSN, opatření při ohrožení míru
- Mezinárodní organizace začleněné do systému OSN (WTO, WHO, UNESCO, UNICEF)
- NATO – vznik, orgány, cíle, mise
- ČR v OSN a NATO
- Další významné mezinárodní organizace

17. Globální problémy lidstva

- Podstata, rysy a prvky globalizace
- Důsledky globalizace a její vliv na ČR
- Základní globální problémy
- Cíle udržitelného rozvoje 2015-2030

18. Ekonomie jako společenská věda

- Vymezení pojmu ekonomie, ekonomika, mikroekonomie, makroekonomie
- Základní ekonomické subjekty
- Základní ekonomické pojmy – potřeba, statek, služba, spotřeba, práce, kapitál, přírodní zdroje, dělba práce
- Ekonomické systémy, tržní ekonomika, charakteristika trhu, složky a subjekty trhu
- Nabídka a poptávka

19. Fiskální a monetární politika, daňová soustava

- Definujte pojem peníze, význam a funkce peněz, formy peněz
- Banky, bankovní soustava, centrální banka
- Definujte pojmy – cenný papír, inflace, mezinárodní měnový systém, měnový kurz, burza
- Daňová soustava, typy a druhy daní
- Národní hospodářství, HDP, HNP

20. Moderní trendy v ekonomii

- Cirkulární ekonomika, greenwashing, obnovitelné zdroje
- Marketing – AI, Google analytics, marketing na sociálních sítích, influenceři
- Investice – akcie, podílové fondy, cenné kovy a nerosty, kryptoměny, nemovitosti, cizí měny
- Developing - spolupráce státního a soukromého sektoru, infrastruktura v rukou developerů, krize dostupného bydlení a jiné trendy
- Ochranné prvky proti osobnímu bankrotu, nezajištěné/nezastropované úroky u nebankovních poskytovatelů půjček a jejich rizika, a další

21. Počátky filosofie a antická filosofie

- Vznik, podstata a význam filosofie
- Filosofické disciplíny
- Filosofie kosmologického období (milétská škola, pythagorejci, atomisté...)
- Filosofie klasického období (Sókratés, Platón, Aristoteles)
- Filosofie helénistického období

22. Filosofie období středověku a renesance

- Křesťanská filosofie, dělení období a jejich charakteristika
- Patristika (Augustinus Aurelius)
- Scholastika (Tomáš Akvinský, William Ockham)
- Renesance – charakteristika období
- Renesanční přírodní filosofie (g. Galilei)
- Filosoficko-politické názory – n. Machiavelli, f. Bacon

23. Filosofie od novověku do konce 19. Století

- Charakteristika a pozadí doby
- Empirismus (j. Locke), racionalismus (r. Descartes)
- Osvícenství – encyklopedisté, ch. L. Montesquieu, j. J. Rousseau
- Německá klasická filosofie – i. Kant
- Německá materialistická filosofie – k. Marx
- Pozitivismus – a. Comte
- Iracionalismus a voluntarismus – a. Schopenhauer, f. Nietzsche

24. Filosofické směry 20. Století a česká filosofie a etika jako společenská věda

- Filosofické směry 20. Století (fenomenologie, existencialismus, pragmatismus, feminismu...)
- Počátky filosofického myšlení v českých zemích (Hus, Komenský, Masaryk)
- Vymezení pojmu, předmět, dělení etiky, dějiny etiky
- Základní etické kategorie a hodnoty (zlo, dobro, svoboda, svědomí, mravnost, morálka)
- Praktická, sociální a aplikovaná etika (pozdravy, oslovování, představování, chování ve společnosti – v restauracích, v dopravních prostředcích, na kulturních a jiných akcích)

25. Náboženství, náboženská hnutí

- Objasnění pojmů – náboženství, panteismus, deismus, teismus, ateismus, mono – x polyteismus, ...
- Charakteristika vybraných náboženství – judaismus, křesťanství, islám, hinduismus, buddhismus
- Taoismus a konfucianismus – symboly, alternativní léčba
- Nová náboženská hnutí – znaky sekty
- Náboženská situace v ČR